

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سپهر

اقتصاد مقاومتی: تولید - اشتغال

شماره: ۹۶/۱۴۳۱۱۳

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۵/۱۰

دارد

شماره:

تاریخ:

پوست:

- جناب آقای مهدیان، مدیر عامل محترم بانک توسعه تعاون؛

- جناب آقای صالح آبادی، مدیر عامل محترم بانک توسعه صادرات ایران؛

- جناب آقای چقازردی، مدیر عامل محترم بانک سپه؛

- جناب آقای افخمی، مدیر عامل محترم بانک صنعت و معدن؛

- جناب آقای شهیدزاده، مدیر عامل محترم بانک کشاورزی؛

- جناب آقای بت شکن، مدیر عامل محترم بانک مسکن.

- جناب آقای حسین زاده، مدیر عامل محترم بانک ملی ایران؛

- مدیر عامل محترم شرکت دولتی پست بانک؛

- جناب آقای مقدم نودهی، مدیر عامل محترم بانک تجارت؛

- جناب آقای سهمانی اصل، مدیر عامل محترم بانک رفاه کارگران؛

- جناب آقای زراعتی، مدیر عامل محترم بانک صادرات ایران؛

- جناب آقای اخلاقی، مدیر عامل محترم بانک ملت؛

- جناب آقای رسول اف، مدیر عامل محترم بانک آینده؛

- مدیر عامل محترم بانک اقتصاد نوین؛

- جناب آقای ابراهیمی، مدیر عامل محترم بانک انصار؛

- جناب آقای پور سعید، مدیر عامل محترم بانک ایران زمین؛

- جناب آقای پرویزیان، مدیر عامل محترم بانک پارسیان؛

- جناب آقای قاسمی، مدیر عامل محترم بانک پاسارگاد؛

- جناب آقای عسکرزاده، مدیر عامل محترم بانک حکمت ایرانیان؛

- جناب آقای عقیلی کرمانی، مدیر عامل محترم بانک خاورمیانه؛

- جناب آقای قربانی، مدیر عامل محترم بانک دی؛

- جناب آقای طاهری بهبهانی، مدیر عامل محترم بانک سامان؛

- مدیر عامل محترم بانک سرمایه؛

- جناب آقای پیشرو، مدیر عامل محترم بانک سینا؛

- جناب آقای محمدپورزندی، مدیر عامل محترم بانک شهر؛

- مدیر عامل محترم بانک قوامین؛

- مدیر عامل محترم بانک کار آفرین؛

- مدیر عامل محترم بانک گردشگری؛

دفتر نیابتی بانک مرکزی ایران
شماره: ۹۶، ۱۸۵۱۷۹
تاریخ: ۱۳۹۶/۰۵/۱۵

- جناب آقای بنائی، مدیر عامل محترم بانک مشترک ایران - ونزوئلا؛
- جناب آقای حسین زاده، مدیر عامل محترم بانک قرض الحسنه رسالت؛
- جناب آقای اکبری، مدیر عامل محترم بانک قرض الحسنه مهر ایران؛
- مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری توسعه؛
- جناب آقای رضایی، مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری کوثر مرکزی؛
- جناب آقای جوادی، مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری ملل؛
- جناب آقای اربابی، مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری نور؛
- مدیر عامل محترم مؤسسه اعتباری کاسپین؛

با سلام؛

احتراماً، همان گونه که استحضار دارند ضوابط نظارتی و کنترلی وضعیت باز ارزی در بانکها و مؤسسات اعتباری (Net Open Position (NOP)) نخستین بار در سال ۱۳۸۰ تدوین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ شد. دستورالعمل مزبور به رغم این که طی سالهای اخیر، وضعیت ارزی کشور به دلیل شرایط سیاسی و اقتصادی ناشی از عوامل بیرونی و درونی از تحولات زیادی برخوردار بوده، تاکنون بدون تغییر مانده است. این در حالی است که تحولات مزبور با توجه به سیاستها و استراتژی‌هایی که طی این سالها توسط هر یک از بانکها و مؤسسات اعتباری اتخاذ گردیده، منجر به تغییرات زیادی در وضعیت دارایی‌ها و تعهدات ارزی آنها و همچنین، قبول ریسک تغییرات نرخ ارز توسط بانکها و مؤسسات اعتباری شده است. براین اساس، بنا به تحولات یادشده و همچنین، اثرگذاری نوسانات نرخ ارز بر وضعیت دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانکها و مؤسسات اعتباری، بازنگری و به روز رسانی ضوابط نظارتی و کنترلی وضعیت باز ارزی بیش از پیش ضرورت یافته است.

با عنایت به مراتب فوق، «دستورالعمل ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری» با توجه به سند کمیته نظارتی بال در خصوص وضعیت باز ارزی و بررسی ضوابط و مقررات سایر کشورها و همچنین با در نظر داشت آخرین وضعیت بانکها و مؤسسات اعتباری کشورمان در این خصوص مورد بازنگری قرار گرفت و در هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۰۴ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید. خاطرنشان می‌سازد افزایش حد مجاز خالص وضعیت باز هر ارز و تمامی ارزها نسبت به قبل، امکان برخورداری از حدود بیشتر وضعیت باز ارزی برای مؤسسات اعتباری در صورت فزاینده بودن نسبت کفایت سرمایه آنها از حد تعیین شده در دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری موضوع بخشنامه شماره ۹۶/۱۱۱۵۹۷ مورخ ۱۳۹۶/۴/۱۷، تعریف ارزهای مهم و تبیین حد مجاز وضعیت باز طلا از مهم‌ترین ویژگی‌های دستورالعمل حاضر محسوب می‌گردد.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اقتصاد مقاومتی: تولید- اشتغال

در خاتمه، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت لازم به عمل آید. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال

گرددد. ۰۱/۳۳۷۳۶۰/م

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

رونوشت:

_ جامعه حسابداران رسمی ایران، جناب آقای علوی، دبیر محترم جامعه حسابداران رسمی ایران، جهت استحضار.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل ناظر بر وضعیت باز ارزی

مؤسسات اعتباری

به استناد بند «ب» از ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور و به منظور مدیریت بهینه دارایی‌ها، بدهی‌ها و تعهدات ارزی و مدیریت ریسک حاصل از نوسانات نرخ ارز در فعالیت بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، «دستورالعمل ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تصویب می‌گردد.

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارت‌های مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با

مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛

۳-۱- دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی: عبارت است از تمامی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی

مؤسسه اعتباری به تشخیص بانک مرکزی؛

۴-۱- تعهدات ارزی: عبارت است از تمامی تعهدات ارزی مؤسسه اعتباری و

مشتریان آن به تشخیص بانک مرکزی؛

۵-۱- سرمایه پایه (نظارتی): موضوع دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت

سرمایه مؤسسات اعتباری مصوب یکهزار و دویست و سی و سومین جلسه مورخ

۱۳۹۶/۳/۲۳ شورای پول و اعتبار؛

۶-۱- نرخ تبدیل: عبارت است از نرخ تبدیل هر ارز به ریال حسب ضوابط ابلاغی بانک

مرکزی؛

۷-۱- خالص وضعیت باز هر ارز: عبارت است از مابه التفاوت معادل ریالی مجموع

دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به هر ارز با معادل ریالی

مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به همان ارز؛

۸-۱- **خالص وضعیت باز مثبت یک ارز:** عبارت است از مازاد معادل ریالی مجموع

دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به هر ارز نسبت به معادل

ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به همان ارز؛

۹-۱- **خالص وضعیت باز منفی یک ارز:** عبارت است از مازاد معادل ریالی مجموع

بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به هر ارز نسبت به معادل ریالی مجموع

دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به همان ارز؛

۱۰-۱- **وضعیت باز مثبت تمامی ارزها:** عبارت است از مجموع خالص وضعیت باز مثبت

ارزها به شرح بند (۸-۱)؛

۱۱-۱- **وضعیت باز منفی تمامی ارزها:** عبارت است از مجموع خالص وضعیت باز منفی

ارزها به شرح بند (۹-۱).

۱۲-۱- **وضعیت باز ارزی:** عبارت است از وضعیت باز مثبت یا قدر مطلق وضعیت باز

منفی تمامی ارزها هر کدام که بیشتر است.

۱۳-۱- **ارزهای مهم:** عبارت از دلار آمریکا، یورو، پوند انگلیس، فرانک سوئیس و ین

ژاپن می‌باشد. سایر ارزهایی که نسبت معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه

اعتباری و تعهدات مشتریان بر حسب آن ارز به مجموع دارایی‌های ارزی

مؤسسه اعتباری و تعهدات ارزی مشتریان و یا مجموع بدهی‌ها و تعهدات ارزی

مؤسسه اعتباری بر حسب آن ارز به مجموع بدهی‌ها و تعهدات ارزی مؤسسه

اعتباری، حداقل پنج درصد باشد نیز ارز مهم محسوب می‌شوند.

۱۴-۱- **خالص وضعیت باز طلا:** عبارت است از مابه‌التفاوت معادل ریالی مجموع

دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به طلا نسبت به معادل

ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به طلا؛

ماده ۲- حد مجاز وضعیت باز ارزی:

۱-۲- حد مجاز خالص وضعیت باز مثبت یا منفی هر ارز حداکثر به میزان ۱۵ درصد

سرمایه پایه مؤسسه اعتباری می‌باشد؛

۲-۲- حد مجاز وضعیت باز مثبت تمامی ارزها حداکثر به میزان ۳۵ درصد سرمایه پایه

مؤسسه اعتباری می‌باشد؛

۳-۲- حد مجاز وضعیت باز منفی تمامی ارزها حداکثر به میزان ۳۰ درصد سرمایه پایه

مؤسسه اعتباری می‌باشد؛

تبصره ۱: در محاسبه حدهای مجاز این ماده، حساب سرمایه پرداختی به شعب خارج و حساب سهام و مشارکت‌های خارجی منظور نمی‌شود.

تبصره ۲: بانک مرکزی می‌تواند حدود مقرر موضوع این ماده را با توجه به شرایط بازار تعدیل نموده و یا حدود مزبور را حسب عملکرد هر مؤسسه اعتباری کاهش دهد.

ماده ۳- چنانچه نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری از حد تعیین شده در دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری مصوب یک‌هزار و دویست و سی و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۳ شورای پول و اعتبار فراتر باشد، مؤسسه اعتباری می‌تواند منوط به تأیید قبلی بانک مرکزی، حداکثر به میزان ۵ واحد درصد بالاتر از حدود مقرر در ماده (۲) این دستورالعمل برخوردار گردد.

ماده ۴- حد مجاز وضعیت باز طلا مطابق آیین نامه ورود، صدور و معاملات طلا، نقره و پلاتین مصوب هفتمین جلسه مورخ ۱۳۷۰/۴/۲۲ شورای پول و اعتبار و اصلاحات بعدی آن تعیین می‌شود.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری مکلف است وضعیت باز ارزی هر یک از ارزهای مهم خود به تفکیک معادل ریالی و ارز مربوط، معادل ریالی سایر ارزها، وضعیت باز مثبت تمامی ارزها، وضعیت باز منفی تمامی ارزها، وضعیت باز ارزی و همچنین، معادل ریالی وضعیت باز طلای خود را در پایان هر روز محاسبه نموده و مورد کنترل قرار دهد.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری مکلف است گزارش وضعیت باز ارزی هر یک از ارزهای مهم خود به تفکیک معادل ریالی و ارز مربوط، معادل ریالی سایر ارزها، وضعیت باز مثبت تمامی ارزها، وضعیت باز منفی تمامی ارزها، وضعیت باز ارزی و همچنین، معادل ریالی وضعیت باز طلا را در پایان هر ماه همراه با خلاصه دفتر کل و سایر گزارشات مالی در قالب فرم‌های ابلاغی مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی تهیه و

پس از امضای عضو هیأت مدیره ذی ربط، حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به این بانک ارائه نماید.

تبصره: مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری می‌تواند بنا به تشخیص خود، مؤسسه اعتباری را ملزم به ارائه گزارش در مقاطع کوتاه‌تر نماید.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف به طراحی، ایجاد و پیاده سازی ساختار کنترل داخلی مؤثر و کارا جهت کسب اطمینان از تفکیک صحیح وظایف، ثبت صحیح و به موقع رویدادها و ... در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی به منظور رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل می‌باشد.

ماده ۸- مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی فهرست دارایی‌ها، بدهی‌ها و تعهدات ارزی موضوع بندهای (۱-۳) و (۱-۴) را حداکثر طی مدت یک ماه پس از تصویب این دستورالعمل به شبکه بانکی ابلاغ می‌نماید.

ماده ۹- تخطی از مفاد این دستورالعمل، حسب مورد موجب اعمال مجازات‌های مقرر در چارچوب قوانین و مقررات مربوط می‌شود.

این دستورالعمل مشتمل بر (۹) ماده و (۳) تبصره در هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۰۴ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به تصویب رسیده و سه ماه پس از تاریخ ابلاغ آن به شبکه بانکی کشور لازم‌الاجرا می‌باشد.